

SFU fra et studentperspektiv

Asbjørn Rogne Bråthen, tidligere student ved Lektorprogrammet, UiO

Innledning

Dette kapitlet handler om studentmedvirkning og -involvering i et Senter for fremragende utdanning (SFU). Spesifikt handler det om engasjerte UiO-studenters erfaringer med og oppfatninger om det første SFU, ProTed, som er et konsortium mellom UiO og UiT Norges arktiske universitet. Siden forfatteren har tilknytning til UiO, og innhenting av data og informanter i stor grad har vært basert på forfatterens nettverk, er kapitlet naturlig begrenset til å omhandle UiO-delen av senteret. Kapitlet tar for seg studentenes direkte tilknytning til senteret gjennom deltakelse i senterets styrer, seminarer og prosjekter. Det tar også for seg erfaringer fra studenter med mindre formell tilknytning til senteret. I kapitlet undersøkes det og drøftes hvor god kjennskap UiO-studentene tilknyttet ProTed har til ProTeds eksistens og prosjekter. Kapitlet må ikke leses som en representativ fremstilling av hvordan den gjennomsnittlige student oppfatter ProTed, ettersom det med vilje er lagt inn en overrepresentasjon av engasjerte studenter i undersøkelsene.

Metode og artikkeloversikt

For å hente inn relevante erfaringer og synspunkter ble det sendt ut en survey til 30 engasjerte studenter fra forskjellige studentforeninger knyttet til lektorutdanningen ved UiO. 22 studenter besvarte surveyen. Respondentene kommer fra alle studieårene på lektorprogrammet, men med en klar overrepresentasjon av respondenter i 6. semester. Videre ble det gjennomført separate, semi-strukturerte intervjuer med to studenter i ProTeds styre for å få flere inside-perspektiver. Til sist ble det gjennomført en “paneldiskusjon” med to medstudenter. Poenget var å diskutere utfordringer og spørsmål som er relevante for SFU-debatten, med studenter i ulike faser av utdanningen. “Panelet” var sammensatt av en “fersk” student som hadde gjennomført første året av utdannelsen, en student som var halvveis i profesjonskomponenten av

utdannelsen (med fullført 6. semester) og forfatteren som har fullført lektorstudiet ved UiO.

Innledningsvis vil jeg kort fortelle om mine egne erfaringer med og oppfatninger om ProTed spesielt og SFU mer generelt. Det er disse erfaringene og oppfatningene som ligger til grunn for de senere undersøkelsene. Deretter vil andre student erfaringer løftes frem. Disse brukes til å belyse spørsmål og problemstillinger knyttet til senterets prosjekter og ordningen generelt. Det blir gjort forsøk på å skissere gode måter å involvere studenter på, som et konstruktivt bidrag i debatten. Jeg forsøker også å gi noen råd om mulige veier videre for ProTed og SFU, basert på studentenes erfaringer. Kapitlet avsluttes med en diskusjon rundt tre hovedtema: fremragende utdanning, studentinvolvering og kvalitet i lærerutdanning. I kapitlet brukes betegnelsen ProTed om senteret for fremragende utdanning ved UiO og UiT, selv om det bare er UiO-delen av senteret som blir omtalt.

Min erfaring

Mine erfaringer med ProTed og sentre for fremragende utdanning strekker seg tilbake til den første utlysingen i 2011. Som styremedlem i Lektorprogrammets programutvalg (LPU, studentforening) og studentrepresentant i instituttstyret (Institutt for lærerutdanning og skoleforskning - ILS) fikk jeg vite at det skulle opprettes et SFU som skulle velges blant de integrerte, femårige lektorutdanningene. Jeg stusset først over denne innsnevringen, siden min erfaring var at lektorutdanningene hadde store utfordringer og neppe kunne kalles fremragende. Jeg har senere blitt klar over at også grunnskole- og yrkesfaglærerutdanning var blant søkerne. Ordet fremragende er et sterkt uttrykk. Slik jeg så det, ville det bli vanskelig for samtlige lektorutdanninger i Norge å forsvare en slik tittel. I studentforeningen LPU ble det nærmest tatt for gitt at NTNU kom til å vinne fordi vi mente de hadde kommet lengst og var det nærmeste man kunne komme noe fremragende.

Da jeg senere diskuterte spørsmålet om min utdanning kunne anses som fremragende med ansatte ved UiO, fikk jeg presentert ideen om at hensikten med et slikt senter måtte være å finne en utdanning med et stort potensial for å bli fremragende. Jeg innså at det måtte være bra å gi disse ressursene til en utdanning som hadde mange planlagte prosjekter, en utdanning som kjente sine egne svakheter og var klar for å gjøre noe med disse. Samtidig ble jeg gjort oppmerksom på at UiO hadde noen av landets største og beste forskningsmiljøer innen utdanning. Da søknaden

også skulle involvere universitetsskolekonseptet og være et samarbeid mellom UiO og UiT, begynte studentene å få mer tro på prosjektet.

Den neste utfordringen, fra et studentperspektiv, kom med NOKUTs institusjonsbesøk. Som studentrepresentanter fra instituttstyret fikk vi ikke lov å være med i møtene med NOKUT. Vi ble imidlertid bedt om å finne andre studenter som kunne være med og si noe vettugt om utdanningen og utviklingsprosjektene. Men det å ekskludere studenter fra instituttstyret er en dårlig strategi dersom målet er å få de mest reflekterte studentenes mening i tale. Vi var temmelig bitre for at vårt genuine engasjement og vår vilje til å uttrykke egne og øvrige studenters mening, ble avskrevet på denne måten. Dette gjorde også at vi som studentrepresentanter engasjerte oss mindre i resten av søkeprosessen. På grunn av våre tilbakemeldinger endret NOKUT praksis på dette området i neste utlysingsrunde.

UiO og UiT ble tildelt status som senter for fremragende utdanning, og alt samarbeid og alle utviklingsprosjekter i lærerutdanningen skulle fra nå av inn under paraplyen ProTed. Det virket som om strategien til UiO var å “re-lokalisere” alle igangsatte eller planlagte prosjekter under ProTed-paraplyen. På denne måten kunne man sikre kontinuitet, samtidig som man fikk et mer overordnet fokus på arbeidsoppgavene.

Som vararepresentant til ProTeds styre fikk jeg delta på senterets sommerseminar og flere styremøter. Jeg fikk tilgang til informasjon som gjorde at jeg kunne sette meg inn i oppbygning og virksomhet. Senterets oppbygning med arbeidspakker, som utviklingsområdene²² het i begynnelsen, virket spennende. Det var noe av de tydeligste og mest konkrete ideene for utvikling av lærerutdanningen jeg hadde sett til da.

I styret og på senterseminarene var de konkrete ideene og prosjektene i utviklingsområdene gjerne tema for diskusjoner, men ofte dreide diskusjonene seg om viktigheten av å få fornyet status som SFU etter de første fem virkeårene

²² ProTed er strukturert rundt fem utviklingsområder (<http://www.uv.uio.no/proted/>):

1. Undervisning i fag
2. Universitetskoler og profesjonell praksis
3. Digitale læringsomgivelser
4. Utdanningsledelse og kompetanseutvikling for nye studiedesign
5. Integrerte studiedesign

og om synliggjøring av senterets virksomhet. Fra tid til annen virket det på meg som om synliggjøring av senterets virksomhet og strategiplanlegging fram mot neste søknad ble prioritert så sterkt at det gikk ut over de faktiske prosjektene og førte til at mindre ble gjort. Det sterke fokuset og tiden som ble satt av til slike diskusjoner, gjorde at man hadde mindre tid og ressurser til å jobbe med den faktiske utviklingen av lærerutdanning. NOKUTs oversikt og tydelige krav til synliggjøring av resultater, til samarbeid og videreformidling av funn har endret dette. Slik jeg så det var det åpenbart at dersom man fokuserte på utvikling av prosjektene og arbeidet målrettet mot å realisere prosjekter, ville det også være lettere å synliggjøre konkrete resultater og formidle disse til andre interessenter i lærerutdanning.

Et konkret eksempel på et fokus som jeg oppfattet som feil, var den stadig lengre listen over møter, konferanser, seminarer og workshops som ProTed hadde deltatt på og hatt taletid ved. Jeg var tilstede på flere av disse, hvor tilhørerne, som ofte var de samme menneskene som hadde vært til stede på det forrige arrangementet, fikk høre om senterets oppbygning, planlagte prosjekter og samarbeidsstrategier. Etter min mening måtte dette være en dårlig bruk av senterets ressurser, tilhørernes tid og en klar mistolkning av oppdraget fra NOKUT.

Mitt inntrykk av ProTed har imidlertid blitt mer og mer positivt etter som resultatene fra utviklingsområdene har begynt å vise seg og de utfordringene som jeg opplevde, i mindre grad preger styret. Personlig tror jeg at tildelingen av senterstatus har vært veldig positiv for utviklingen i lærerutdanningene ved UiO og UiT. Jeg håper at denne trenden vil fortsette uavhengig av fremtidig senterstatus.

Studenterfaringer

Det er her tatt utgangspunkt i studentenes erfaringer med SFU. Disse bør komme fram fordi de sier noe om utdanningen og om den eventuelle suksessen til et SFU som bare studentene opplever. Fra intervjuene med studentrepresentantene i ProTeds styre får vi reflekterte og konkrete innspill samt forslag til forbedringer. Surveyresultatene viser blant annet at studentene ikke er en homogen masse som roper i kor på de samme tingene. De illustrerer mangfoldet av oppfatninger og spredningen i forståelse blant studentene. "Panel-diskusjonen" ble gjennomført for at forskjellene i studentenes perspektiver, oppfatninger og forståelser skulle få utspille seg i en konstruktiv diskusjon.

Fremragende

Undersøkelsene viste at studenter setter betegnelsen *fremragende* veldig høyt. Det brukes om noe som er av ypperste kvalitet, samtidig som det ikke innebærer en rangering. Man kunne se for seg at en lærerutdanning var fremragende selv om den ikke var Norges beste lærerutdanning. Likevel er det mange som forbinder ordet fremragende med det beste, noe som er bedre enn alle andre. Når ordet etterfølges av utdanning, eller enda mer spesifikt lærerutdanning, så vil dette for mange studenter bety “den beste lærerutdanningen”. Da vi i panel-diskusjonen reflekterte over ordet og dets betydning, konkluderte vi med at ordet måtte være en kvalitetsbeskrivelse. Dersom man kan vise til at utdanningen har noen elementer på kvalitetsmessig høyt nivå, vil man muligens kunne kalle utdanningen for fremragende, men her var det meningsforskjeller mellom studentene. Noen mener at utdanningen kan kalles fremragende selv når flere av elementene i utdanningen ikke er fremragende, andre mener at alle elementene som inngår i utdanningen må være fremragende for at utdanningen skal kunne kalles fremragende.

Kun tre av 22 er enige i at lærerutdanningen ved UiO er fremragende. På det samme spørsmålet svarer 14 av respondentene «nei». Dette kan tyde på at definisjonen som studentene bruker på fremragende utdanning, skiller seg fra definisjonen som ligger til grunn for tildelingen, dersom en slik definisjon i det hele tatt finnes. Fem av respondentene svarte «vet ikke» på dette spørsmålet.

Også blant intervjurespondentene og deltakerne i gruppediskusjonen var det uenighet om lektorprogrammet ved UiO kan kalles fremragende. Andreårsstudenten mener at utdanningen kan kalles fremragende. Studenten i profesjonsdelen av programmet mener at elementer i lærerutdanningen kan kalles fremragende, men at utdanningen som helhet ikke kan det. En av informantene, som har sittet i styret, er tilbøyelig til å mene at en kombinasjon av det beste tankegodset og idealene fra UiO og UiT integrert i én utdanning muligens kan kalles fremragende. Den andre informanten sier at kombinasjonen av UiO og UiT sine lærerutdanninger kanskje til sammen utgjør fremragende utdanning.

Denne spredningen i meninger kan skyldes mange faktorer. Den kan skyldes at respondenten har ulik erfaring fra lærerutdanningen. Det vil si at noen faktisk har fått undervisning og har opplevd komponenter som er fremragende, mens andre muligens har hatt mindre positive opplevelser i sine studier. Lærerutdanningen, som er i stadig utvikling og forandring, kan oppfattes forskjellig avhengig av hvor i studiet man befinner seg. Det kan selvsagt også bero på ulike

oppfatninger av hva det vil si å være fremragende. Uansett viser meningsforskjellene at studentene har ulike oppfatninger av det samme utdanningsprogrammet.

At det tilsynelatende er liten felles forståelse av framragende utdanning kan bidra til forvirring. Forvirringen bidrar neppe positivt til synliggjøring av kvalitet. Dersom det blir kjent at studentene som tar utdanningen, ikke oppfatter den som fremragende, kan statusen til sentre for fremragende utdanning synke. Det kan provosere studenter på et senter for fremragende utdanning dersom utdanningen ikke oppleves som fremragende.

I surveyen ble respondentene bedt om å gi tre kjennetegn på en fremragende lærerutdanning. Studentene har i sine svar lagt vekt på kvalitet i praksis, relevans og kvalitet i fagopplæringen, profesjonell og profesjonsrettet opplæring samt engasjerende og motiverende undervisning. Kvalitet og relevans er viktige stikkord som på mange måter summerer opp studentenes svar.

Kjennskap til eller involvering i: er studentene en del av senteret?

I surveyen svarer 14 av 22 at de har hørt om eller kjenner til ProTed eller senter for fremragende utdanning. 12 svarer at de kjenner til samarbeidet mellom UiO og UiT.

Begge informantene fra ProTeds styre stilte seg tvilende til om studenter utenfor fagutvalg eller uten direkte tilknytning til senteret følte seg involvert i ProTed. En av dem trodde ikke *«at disse studentene føler noen tilknytning i det hele tatt. Det ville overraske meg veldig hvis noen av mine medstudenter, som ikke har jobbet i fagutvalget eller vært involvert i den type arbeid, har hørt om ProTed i det hele tatt.»* Likevel svarer begge at de tror at studentene kjenner seg igjen i at studiet er i utvikling: *«De som deltar på digital eksamen eller på prosjekter i universitetsskolene, føler mest sannsynlig at de er en del av utviklingen av studiet.»*

Informantenes rolle i ProTed har stort sett vært knyttet til representasjon i styremøtene og seminarer, mens studentene etterspør en mer direkte involvering i senteret. Deltaking på møter hvor studentene kommer med innspill og blir oppdatert på senterets fremgang, er vel og bra. Dette bidrar til økt kunnskap både for studentene som deltar på møtene og indirekte for studentene som sitter i fagutvalg sammen med studentrepresentantene. Problemet er at disse studentene utgjør en minoritet.

En annen utfordring med en heller passiv form for studentinvolvering er at studentenes innsats blir reaktiv når de bare kan bidra i prosesser i etterkant, når resultatene foreligger. Et godt eksempel på dette er de digitale eksamenene hvor studentene bare var involvert i planleggingsfasen. Rett før eksamen gav studentene klart uttrykk for at eksamenstiden på tre timer var for knapp. Det viste seg også å bli et problem ved gjennomføringen av eksamen. Den korte tiden skapte stor frustrasjon i studentgruppen, noe som kunne vært unngått om studentene hadde vært bedre involvert før gjennomføringen. En slik frustrasjon slår gjerne bredt ut i en gruppe og kunne ført til at studentgruppen ble mer negativt innstilt til digital eksamen. I etterkant av den første digitale eksamenen på lektorprogrammet hadde instituttet et evalueringsmøte med LPU og en referansegruppe sammensatt av studenter. Resultatet av møtet var at eksamenstiden ble forlenget ved neste gjennomføring.

Det positive vi kan trekke ut fra eksemplet over er at studentene opplever at de blir hørt. Det vil kunne få positive ringvirkninger i hele studentmassen dersom dette var mer allment kjent og også dersom flere studenter var mer aktivt involvert i senteret. Studentene i paneldiskusjonen mener også at senteret må være synlig for studentene dersom de skal bli engasjert og involvert: «Folk burde vite om ProTed og det burde være en direkte kobling mellom ProTed og studentene i en forelesning eller gruppesetting.» En av informantene fra styret beskriver sin oppfatning av en ideell form for studentinvolvering i et senter for fremragende utdanning:

«I fasen «Hva skal det jobbes med på studieprogrammet?» ville jeg tatt tak i de studentorganisasjonene som allerede eksisterer rundt programmet og hørt om de hadde noen innspill. For de vet mer om hva man har å jobbe med. Deretter må du få i gang noen workshops. Ta tid fra forelesningene eller seminarene. Få studentene til å tenke i grupper og gi innspill på alle prosjektene. For å få utarbeidet detaljplaner som man kan ta til seg. I etterkant av sånne ting så er det viktig at arbeidspakkeleder oppfordrer studentene til å bli med i prosjektene eller i prosessen. Man kan og bør også spille på lag med de eksisterende studentorganisasjonene. Få dem til å delta aktivt og promotere senteret og ideene overfor resten av studentene. Man må ha studentrepresentanter i alle ledd. Det er viktig at man får dette til å bli en kul greie. Det må selges inn, at man har visjoner og at man vil det beste. Selg det inn til studentene som at her får du makt til å gjøre noe for studieløpet ditt. Dette senteret skal være en rollemodell for alle de andre utdanningsinstitusjonene i Norge. Så nå må du bli med!»

Blir utdanningen bedre?

På spørsmålet “*Har du hørt om Universitetsskoler?*” svarte 16 av 22 respondenter ja. På spørsmålet om de var positive eller negative til tiltaket, svarte hele 13 av 22 «ubestemt», noe som kan tyde på at de ikke hadde dyptgående kjennskap til prosjektet. Resten av respondentene var positive til tiltaket. På spørsmål om digital eksamen svarte 19 av 22 at de hadde hørt om eller deltatt i digital eksamen. På oppfølgingsspørsmålet, om de er positive eller negative til tiltaket, svarte seks av respondentene “ubestemt” og bare én var negativ. Til sammen tyder dette på at mange av studentene har for liten kjennskap til disse to utviklingsprosjektene til å vite om og hvordan det påvirker kvaliteten i utdanningen.

På spørsmålet «*Vil du si at lærerutdanningen ved UiO har blitt bedre, dårligere, eller er uforandret i løpet av de siste 3 årene, eventuelt siden du startet på utdanningen?*» var det bare seks av 22 respondenter som svarte «bedre». To respondenter mente at utdanningen var blitt «dårligere» mens seks av 22 mente den var «uforandret». De resterende åtte respondentene svarte «vet ikke». Selv om majoriteten av de spurte kjenner til Universitetsskoler og digital eksamen, er det bare noen få som mener at lærerutdanningen har blitt bedre.

Dette kan skyldes en rekke ting. For det første kan det tenkes at mange av dem som har hørt om prosjektene, ikke har hørt noe fordelaktig eller ikke har hørt om noen kvalitetsmessig forbedring. Det høye antallet som svarer «ubestemt» og «vet ikke», kan tyde på at studentene er lite informert om prosjektenes fremgang og dermed om utviklingen i utdanningen. Samtidig kan det tenkes at studentene anerkjenner at utdanningen er i utvikling, men at de ikke ser på denne utviklingen som positiv. Det siste stemmer imidlertid dårlig overens med svarene fra surveyen om hvordan studentene stiller seg til Universitetsskoler og Digital eksamen. Vi kan ikke på bakgrunn av disse tallene si noe sikkert om hva studentene faktisk mener om senteret og utdanningens utvikling. Vi kan imidlertid fastslå at studentene er dårlig eller mangelfullt informert om utviklingen og om senterets øvrige utviklingsområder. Da jeg spurte informantene fra styret om de trodde studentene følte seg involvert i utviklingen av studiet, svarte en av dem at hun trodde det. Begge informantene fremhevet at enkelte studenter nok føler at de er med på utviklingen av spesifikke deler av studiet, men at de knytter denne utviklingen til instituttet og ikke til ProTed.

Som nevnt hadde alle studentene tilknytning til studentforeninger. Når surveyen viser at selv ikke alle disse studentene hadde et klart og entydig bilde av ProTed og ProTeds prosjekter, kan det antas, som intervjurespondenten gjorde, at den gjennomsnittlige student ikke kjente til ProTed.

Hvor viktig er studentenes oppfatning av studiet?

Som vi har sett er det mye som tyder på at den gjennomsnittlige student har dårlig kjennskap til og dermed også føler liten tilhørighet til ProTed. Samtidig har vi sett at kun et fåtall av de spurte studentene synes at lærerutdanningen ved UiO er fremragende. Vi har også sett at relativt få av respondentene oppfatter studiet som bedre på undersøkelsestidspunktet enn det var da de begynte. Hvor viktig er denne virkelighetsoppfatningen når man skal vurdere om senteret har vært en suksess eller ikke? Før jeg forsøker å besvare dette spørsmålet, må vi ta for oss noen av innsigelsene som kan komme som reaksjon på studentenes utsagn. Er studenter alltid kritiske til egen utdanning? Klager studenter i dag på de samme utfordringene som studentene gjorde for fem eller ti år siden? Hvem bestemmer om en utdanning er fremragende?

Det virker for det første som om de studentene som har et nært forhold til utviklingen i ProTed, er mer tilbøyelige til å anerkjenne utviklingen og kanskje på sikt også anerkjenne at utdanningen kan bli fremragende. Dette tyder på at selv kritiske studenter, som engasjerte studenter utvilsomt er, kan endre sin holdning og sitt syn på egen utdanning når de får nok kunnskap og innsikt i prosessene som har som mål å forbedre utdanningen. Et tentativt svar på spørsmålet om studentene er i evig opposisjon og kritiske til egen utdanning er dermed nei. Dersom studentene er involvert og informert om faktiske forbedringer og om tiltak som tar sikte på forbedringer, vil studenter bli mindre kritiske til egen utdanning. I det minste ser det ut til å være slik blant de studentene jeg har vært i kontakt med.

Klager studentene på de samme utfordringene nå som for fem eller ti år siden? Det er vanskelig å gi et endelig svar på dette spørsmålet. Stort sett kommer de samme synspunktene fra studentene i dag som for fem år siden, da LPU ble fortalt at vi ikke kom med noe nytt men bare gjentok innsigelser som studenter hadde kommet med i lang tid. Likevel er dette for enkelt. I mange år har studentene etterspurt mer praksis. Mange av respondentene anerkjenner at mye av den positive utviklingen i lærerutdanningen skyldes at det blir stadig mer praksis. Det har i mange sammenhenger blitt etterlyst bedre integrering i lærerutdanningen. Ønskene om bedre integrering har etter hvert blitt mer konkrete og knytter seg nå i større grad til integrasjon mellom fag og læregjerning enn mellom pedagogikk og fagdidaktikk (se sitat i avsnittet *Veien videre* nedenfor). Man kan med andre ord svare både ja og nei. Studentene klager på mange av de samme tingene nå som for 5 og 10 år siden, men de klager nok kanskje mindre og på mer spesifikke områder. Dette tyder på at lærerutdanningen faktisk har gjennomgått en positiv utvikling i studentenes øyne.

På spørsmålet om hvem som bør bestemme om en utdanning er fremragende, er det fristende å si studentene. Det er studentene som opplever undervisningen og som kan vurdere relevansen av utdanningen i møte med praksis og andre faglige og yrkesrettede utfordringer. Men på bakgrunn av diskusjonen om engasjerte og godt informerte studenter tidligere i dette kapitlet, kan man også argumentere for at bare disse er kvalifiserte til å si noe om hvorvidt utdanningen er fremragende eller ikke. Alle studenter er imidlertid i stand til å gjenkjenne kvalitet i sin egen utdanning. Derfor mener jeg at alle studentenes mening må høres når man skal vurdere om en utdanning er fremragende eller ikke.

Fagmiljøenes oppfatning er også viktige. Dersom det er konsensus i fagmiljøet om at en bestemt utdanning er fremragende, bør dette veie tungt i avgjørelsen. Disse to synene burde, etter min mening, også belyses av oppfatninger blant studentenes fremtidige arbeidsgivere (skolene i dette tilfellet). Dersom flere skoler foretrekker kandidater fra en bestemt lærerutdanning, kan det være et tegn på at den utdanningen faktisk er fremragende.

Veien videre

Er det noen av ProTeds prosjekter som er mindre studentrettede eller mindre konkret rettet mot forbedring av utdannelsen enn andre prosjekter? De to informantene fra styret gav omtrent det samme svaret. Arbeidet med studieadministrasjonen var i utgangspunktet det som syntes å være minst direkte rettet mot forbedring av utdannelsen. Dette arbeidet er en del av arbeidspakke 4 *“Kompetanseutvikling for studieledelse”*²³ med mål om å *“...utvikle kursmoduler, veiledningsformer og møteplasser for studieledere og vitenskapelig personale som styrker kompetansen til å utvikle og drive en integrert lærerutdanning.”*

Samtidig anerkjente begge at dette kunne være et veldig viktig prosjekt som på sikt ville få stor innvirkning på studieprogrammets kvalitet. En av informantene sa at akkurat dette arbeidet syntes minst konkret og hadde kommet kortest. Den andre påpekte at det var få konkrete prosjekter i denne arbeidspakken. På oppfølgingsspørsmålet: *«Kan det tenkes at utviklingsområde fire kan være et sted hvor studentrepresentantene kan ta mer initiativ og foreslå prosjekter. Er det tenkelig at det kan fungere på den måten? At studentengasjementet faktisk driver og igangsetter prosjekter i et av utviklingsområdene?»* svarte en av informantene:

²³ Arbeidspakke 4 kalles nå Utviklingsområde 4, med tema *Utdanningsledelse og kompetanseutvikling for nye studiedesign* (red. anm.)

«Jeg tror at studieadministrasjon er et område hvor mange studenter kunne ha hatt ganske mange meninger. Det er jo et veldig godt utgangspunkt. Jeg tror det ville krevd ganske mye jobb å få samlet en gruppe studenter som kunne tenke seg å jobbe med det. Som er engasjert nok uten å ha en veldig negativ holdning til det. Hvis fagutvalget hadde fått med noen flere studenter til å sette seg ned og jobba med det, så tror jeg i hvert fall at man hadde fått veldig mye ut av å komme med et forslag. Jeg tror instituttet hadde fått veldig mye ut av å jobbe med det forslaget, men hvorvidt de faktisk ville fått gjennomføre et prosjekt det er jo vanskelig å si. Jeg tror at hvis man først klarer å samle noen som er engasjert nok uten å være negative, så tror jeg at det kan funke. Jeg tror at det egentlig er en god måte å bli involvert på. For dette har stort sett alle et forhold til.»

Som vi har sett i dette kapitlet er det mer positive holdninger til ProTed og utviklingen av lærerutdanningen ved UiO blant studentene som har innsikt i prosessene og utviklingen. Det er spennende å se at de som er involvert i senteret, faktisk har slik tiltro til at studentinvolvering er mulig dersom de rette forutsetningene er til stede.

En av informantene fra ProTeds styre mente integrering var en viktig komponent i betegnelsen fremragende. Utdannelsen burde være integrert, noe som ville komme til uttrykk ved at fagundervisningen og den didaktiske/fagdidaktiske undervisning ble tettere knyttet sammen.

“Det er en lærerutdanning fra start til slutt, men studentene må ikke miste fokus på faget. Det handler om at man hele veien jobber med fag, fra et pedagogisk perspektiv uten å miste det faglige grunnlaget. Studentene bør hele tiden ha muligheten til å diskutere, ikke bare hvordan de underviser i faget, for det er ikke nok. De må ha det faglige blikket, men de må ha muligheten til å se litt på faget på begge måter, både faglig og pedagogisk helt fra start. Jeg tror en slik integrering vil bidra til at studentene tar med seg nyttig og relevant kunnskap inn i arbeidslivet.”

På spørsmål om hun trodde det var mulig å gjennomføre en slik integrering innenfor rammene av et universitetssystem, svarte hun:

“Ja, jeg tror at det er mulig. Jeg skjønner at det kan være mange som står i veien for en slik utvikling, men nå har det jo skjedd veldig mye i det siste. Det har jo gått i riktig retning. Jeg tror at hvis man kunne hatt et samarbeid mellom fakulteter for å lage egne seminargrupper hvor vi jobber med faget sånn som vi trenger å jobbe med faget, samtidig som vi har seminarledere som har jobba som lærere i tillegg til å ha doktorgrad. Seminarer med bare lærerstudenter sånn at vi kan snakke om hvordan man underviser i grammatikk, for eksempel. Ja, jeg synes kunnskapen sitter mye bedre etter sånne seminarer og da vet jeg mye bedre hvordan jeg skal bruke kunnskapen i skolen. Det er bare å gjøre det. Å innføre det over hele linja. Så vil det ha stor uttelling.”

Dette konkrete forslaget var det nærmest konsensus om blant studentene. Man bør involvere så mange studenter som mulig, så tidlig som mulig i prosessene i senteret, og man bør ta ønskene og forslagene deres på alvor.

Informantene som jeg har vært i kontakt med, er i det store og hele positive til utviklingen i egen utdanning, til ProTed og til SFU som fenomen. På spørsmålet *“Vil du si at sentre for fremragende utdanning, altså den type ordning, er den mest effektive bruken av statens penger og ressurser?”* svarer en av informantene fra ProTeds styre:

“Ja, jeg synes egentlig det. Når jeg sitter på ProTed-seminarene og styremøter, så sitter jeg sammen med veldig flinke folk som kan mye lærerutdanning. Det en setting hvor alle kan komme sammen og diskutere. Problemet er jo hvorvidt disse tingene egentlig kommer ut. Vil kunnskapen og diskusjonene bli brukt til noe? Jeg tror det er et godt opplegg, å lage prosjekter og å legge fram resultater for hverandre, men det gjenstår jo å se hva som faktisk kommer ut av det.”

Samtidig kunne nesten alle informantene se problemet med at presset for synliggjøring, resultatspredning og ny søknad enkelte ganger har fått prioritet fremfor progresjonen og utviklingen i prosjektene. Et spørsmål gjaldt presset fra NOKUT om å spre erfaringer og resultater fra prosjekter: *“Tror du det har hatt en positiv effekt på utviklingen, eller blir det så mye fokus på å vise at man får til noe, at man bruker mer energi på å vise at man får til noe enn faktisk å få til noe?”* Her svarer en av informantene:

“Jeg synes at det presset som er veldig tydelig, får noen resultater. Jo nærmere vi kommer ny søknadsfrist, dess mer opptatt blir de faktisk av resultater. Jeg tenker kanskje at det første året ble brukt litt på tankeplan, også har de brukt mye av de to neste årene til å snakke om at de må ha fem nye år. Det er veldig mye tid som er blitt brukt på det, men nå har de slutta å bruke et halvt møte på å diskutere setningsstruktur i en eller annen plakat som de skal sende inn. Jeg tror det presser mange til å få noen resultater. Hvis de ikke får den nye støtta så har vi jo masse påbegynte prosjekter. Jeg skjønner at de er opptatt av det. Jeg ser for meg at de kommer til å få veldig mange gode resultater.”

Konklusjon

For å oppsummere så får jeg inntrykk av at ProTed gjør mye som er bra og riktig. Studentrepresentantene føler at de er en del av prosessen, samtidig som de etterspør mer direkte studentinvolvering i prosjektene også helt i startfasen. Studentrepresentantene er i det store og hele positive til ordningen med Senter for fremragende utdanning. De mener at ProTed kunne brukt sin tid som senter mer effektivt, men at de helt klart produserer resultater og har bidratt til at elementer av lærerutdanningen ved UiO har blitt fremragende. De tror også at dersom utviklingsområde 5 *Integrerte studiedesign* klarer å integrere idealene fra alle prosjektene, kan man se for seg en fremtidig fremragende lærerutdanning. Det virker også som om studentene mener at et fremtidig senter burde ha som mål å skape en tydeligere integrasjon mellom fagene i lærerutdanningen og de øvrige delene. Meldingen fra studentene er imidlertid klar: dersom ProTed får forlenget sin sentertid, må studentene involveres tidligere og mer direkte inn i prosjektene²⁴.

Er SFU den beste ordningen for å heve kvalitet i utdanningen?

Det kan godt tenkes at SFU er den beste ordningen for kvalitetsheving i utdanning. Slik jeg ser det så finnes det ingen alternativ modell som kan skilte med de resultatene som ProTed har klart å oppnå så langt. Likevel har denne artikkelen forhåpentligvis fått frem noen mulige forbedringspunkter for ProTed og NOKUT. Jeg stiller meg fremdeles spørrende til navnet *Senter for fremragende utdanning*. Studentene kjenner seg ikke igjen i en slik beskrivelse. Den synliggjør

²⁴ ProTed ble midtveisevaluert i 2015. Evalueringen var positive, og NOKUTs styre ga i styremøte i oktober senteret en ny periode på 5 år (red. anm.)

heller ikke senterets mål som jo bør være utvikling og kompetansespredning. Tildelingen av senteret kan blir sett på som et kvalitetsstempel for en fremragende utdanning, selv om det ikke nødvendigvis er dette som er hovedmålet med tildelingen. Dersom SFU skal fortsette å bruke begrepet *fremragende*, burde det defineres og gjøres målbart. Ikke bare for NOKUT selv, men også for studentene i de fremragende utdanningene.

Har studentinvolveringen fungert godt nok?

Mye tyder på at det ikke ble lagt opp til tilstrekkelig studentinvolvering i senteret. De studentene som har vært involvert har mye positivt å si. De mener at de blir hørt og at ProTed gjør en viktig jobb. Likevel antyder surveyresultatene at studentene ikke har en klar og tydelig forestilling om hva ProTed faktisk er og gjør. Det burde, slik jeg har argumentert for i dette kapitlet, være et mål for et senter for fremragende utdanning at studentene i utdanningen enten anerkjenner at utdanningen er fremragende eller at utdanningen er inne i en utvikling som gjør at den kan bli fremragende. Den beste måten å oppnå dette på, er å stimulere til engasjement blant studentene. Det kan oppnås ved å involvere mange studenter tidlig i prosessene, og faktisk ta studentenes forslag og innspill på alvor. Det må synliggjøres at studentenes forslag blir virkeliggjort gjennom konkrete prosjekter.

Kvalitet i lærerutdanningen

Samlet viser kapitlet at de engasjerte og involverte studentene er positive til ProTed og til utviklingen av kvaliteten i lærerutdanningen ved UiO. Disse studentene har tiltro til at en fremragende lærerutdanning er innenfor rekkevidde. De har kommet med konkrete innspill om hva som mangler før dette målet kan oppnås. Jeg håper at jeg gjennom dette kapitlet har klart å gi en stemme til de engasjerte studentene på UiO, og at jeg har klart å vise at vi er en viktig ressurs i sentre for fremragende utdanning.